

Thuis in Rotterdam

In januari 2003 ging de pilot van de inburgeringcursus 'Thuis in Rotterdam' van start. Wekelijks bezoeken inburgeringcursisten van het ROC Zadkine een van de deelnemende musea: het Belasting & Douane Museum, het Havenmuseum, het Mariniersmuseum en het Nationaal Onderwijsmuseum. De praktijkgerichte lessen zijn interactief en gericht op de belevingwereld van de cursisten. Er wordt veel gebruik gemaakt van theatrale spelelementen, waarbij onder andere actrices van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) een educatieve rol spelen.

Het rollenspel maakt het voor nieuwkomers mogelijk zich in de Nederlandse geschiedenis in te leven. Op die manier kunnen ze antwoorden vinden op vragen als: waarom is Nederland zoals het is en waarin verschilt het van wat ik ken?

▣ Titel van het project/product:

Thuis in Rotterdam

Naam erfgoedinstelling: Belasting & Douane Museum in samenwerking met ROC Zadkine en het Havenmuseum, het Mariniersmuseum, het Nationaal Onderwijsmuseum en de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam

Plaats: Rotterdam

Provincie: Zuid-Holland

Website: www.belasting-douanemus.nl

▢ Algemene informatie

Soort erfgoedinstelling: Museum

Contactpersoon: Monique Groot, afdeling educatie Belasting & Douane Museum, T 010-4400200, E moniquegroot@belastingendouanemuseum.nl

Samenwerkingspartners: De bovengenoemde musea werkten samen met het ROC Zadkine in het kader van een inburgeringscursus van het ROC. De musea boden ruimte, materiaal, informatie en educatoren voor praktijklessen in het kader van de onderdelen maatschappij-oriëntatie, NT 2 en beroeporiëntatie. Het Belasting & Douane Museum ontwikkelde samen met de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR) de lessen. Dankzij deze samenwerking met de SKVR konden actrices bij rollenspellen worden ingezet.
Financiering: Een subsidie van de gemeente Rotterdam aan het ROC Zadkine.

▢ Omschrijving van het project/product

‘Thuis in Rotterdam’ is een project waarin vier Rotterdamse historische musea en de SKVR samenwerkten met het ROC Zadkine. Het doel was om lessen te ontwikkelen waarin de geschiedenis van Nederland - en vooral die van Rotterdam - op interactieve wijze aan bod komt en verbonden wordt met het heden.

Dit project draagt zowel bij aan de inburgering van nieuwkomers in de samenleving als aan die van mensen die al jaren in Rotterdam wonen en nog niet zijn ingeburgerd. Het idee is om nieuwe Nederlanders kennis te laten maken met historische verhalen die tot leven zijn gebracht in de exposities.

De cursisten krijgen een speciale rondleiding in de verschillende instellingen en maken spelenderwijs kennis met de geschiedenis van onderwijs, werken en leven in de havenstad Rotterdam, het ontstaan van democratie en algemeen kiesrecht, defensie en het westerse begrip vrijetijdsbesteding. Door informatie over deze gebieden te verbinden met hun actuele belevingswereld, probeert het museum de participatie van cursisten in de samenleving te vergroten. Dit wordt nog eens versterkt door de keuze voor interactieve lesvormen.

Locaties: Het Havenmuseum, het Mariniersmuseum, het Nationaal Onderwijsmuseum, het Belasting & Douane Museum & de SKVR (Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam).

Periode: Het project startte op 16 januari 2003 en duurt nog voort.

Gebruikte media: Museale tentoonstellingen en theater.

Doelstellingen: Nieuwkomers in Nederland kennis laten maken met hun nieuwe vaderland, antwoorden geven op vragen als: waarom is Nederland zoals het is en waarin verschilt dat van mijn eigen referentiekader? Door middel van het aanbieden van deze kennis de integratie van de cursisten in de samenleving versoepelen.

Doelgroep: Inburgeringcursisten van ROC Zadkine Rotterdam.

Gekozen methodiek: Een interactieve benadering. Het Belasting & Douane Museum maakte gebruik van acteurs die met rollenspellen de cursisten uitlokten tot participatie.

Vaardigheden die aangesproken werden: Cognitieve en sociaal-emotionele vaardigheden door cursisten de overgedragen kennis te laten gebruiken in het rollenspel. Cursisten werden uitgedaagd zichzelf een houding te geven tegenover de groep, de acteur en de docent.

Aangesproken zintuigen: Horen en zien tijdens introductie en evaluatie van de les en horen, zien en voelen tijdens het theaterspel.

Gebruik van kunstobjecten: Het Belasting & Douane Museum toonde schilderijen, voorwerpen en objecten die de ontwikkeling van de democratie illustreren, de daarmee samenhangende belastinggeschiedenis en het ontstaan van het algemeen kiesrecht.

Andere kunstvormen: In het Belasting & Douane Museum werd gebruik gemaakt van acteurs.

Soorten erfgoed: Tastbaar erfgoed in de collectie van het Belasting & Douane Museum en niet tastbaar erfgoed in de vorm van verhalen over de geschiedenis van democratie en algemeen kiesrecht.

De voorbereiding: Het ontwikkelen van een rode draad tussen de verschillende historische instellingen en de SKVR. Het afbakenen van thema's van de lessen in samenwerking met docenten van het ROC Zadkine. Het vertalen van ons culturele erfgoed naar de situatie en belevingswereld van de cursisten.

Vervolg van het project: Het project is afhankelijk van financiering door de gemeente. Op dit moment is nog niet bekend of het Belasting & Douane Museum een subsidie zal krijgen.

Verder probeert men om een nieuwe groep inburgeraars te bereiken met dit project. Men richt zich hierbij op de zogenaamde oudkomers: mensen die al jarenlang in Nederland wonen en nog niet ingeburgerd zijn. Het museum zal deze groepen gaan ontvangen zonder tolk. Het taalniveau van de huidige lessen moet hieraan worden aangepast.

Verloop van het participatieproces: Er is veel overleg gevoerd over de inhoud van de lessen, het bereiken van een consensus over de rode draad, en de logistieke aspecten van dit project tussen de partners van 'Thuis in Rotterdam'.

Vernieuwende aspecten van het project: Het project is samen met docenten van de doelgroep ontwikkeld. Docenten werden dus meteen betrokken en niet achteraf gevraagd om het programma te evalueren. Het vernieuwende aspect voor het Belasting & Douane Museum was het gebruik van kennis van buitenaf (docenten van de SKVR) en het inzetten van acteurs van de SKVR tijdens interactieve spellen op de expositie.

▣ Omschrijving deelnemersdoelgroep

Culturele achtergrond: de doelgroep was afkomstig uit drie verschillende

Taalgroepen: Turks, Arabisch en Papiamentu.

Culturele achtergrond van de uiteindelijke deelnemers: Dezelfde.

Man/vrouw verhouding: Steeds wisselend.

Leeftijdscategorie: De leeftijden wisselden sterk, van 18 tot 55 jaar.

Economisch achterstelling: Geen informatie over. Het ging om inburgeringcursisten die deels uit politieke en deels uit economische motieven naar Nederland zijn gekomen. Veel van deze deelnemers zijn voor Nederlandse begrippen economisch achtergesteld. Hoe dat is voor de cursisten van 'Thuis in Rotterdam' is niet bekend.

Lichamelijk gehandicapten: Geen.

Sociale achterstelling: Veel deelnemers hadden een taalachterstand en hierdoor een sociale achterstand.

Behorend tot etnische/culturele minderheid: Dit gold voor alle deelnemers.

Leerproblemen: Niet bekend. Het niveau van de cursisten liep sterk uiteen, van mensen die gestudeerd hadden tot analfabeten.

Analfabetisme: Er waren zowel analfabete als semi-analfabete cursisten.

Afwijkingen in mentaal welzijn: Niet bekend.

Werkloosheid: Niet bekend. Het ging vaak om schoolgaande cursisten in de eerste fase van hun inburgering.

Behoeften en leervraag van de deelnemers: Deze zijn vastgesteld door twee docenten van het ROC Zadkine in samenwerking met vijf educatoren van de deelnemende instellingen. De deelnemers zelf zijn bij diverse evaluatiemomenten betrokken.

D Aantal deelnemers en betrokkenen

Bij het Belasting & Douane Museum:

- Directe deelnemers: 0 bij de ontwikkeling; 15 mensen bij een algemene evaluatie
- Meedenkende deelnemers: 2 actrices van begin tot eind, die met hun rol deelnemen aan de les
- (indirecte) bezoekers: 2
- Staf: 3 (educator Belasting & Douane Museum, educator SKVR, directrice Belasting & Douane Museum)
- Verder: hoofd rondleidersteam Belasting & Douane Museum

D Continuïteit van het project

Het project sluit aan op de lessen van het inburgeringstraject. Het bezoek aan de culturele instelling vervangt de les in de klas. Aan het eind van het museumbezoek moet het in de klas geëvalueerd worden.

De inhoudelijke continuïteit van het project zit hem ook in het feit dat de lessen aansluiten op de situatie van de cursisten. Zo betaalt iedereen belasting en heeft iedereen te maken (gehad) met onderwijs. Kennis die

cursisten op die verschillende terreinen hebben opgedaan, kunnen zij meteen gebruiken in hun dagelijkse praktijk.

▢ Resultaten op lange termijn

- Samenwerking tussen deelnemende organisaties leidt tot inhoudelijke en logistieke verbeteringen van het project. Op dit moment onderzoekt het Belasting & Douane Museum of ze het programma aan een andere doelgroep van het ROC Zadkine kan aanbieden omdat de instroom van de huidige doelgroep vermindert.
- De organisaties laten de cursisten aan het eind van hun lessen een evaluatie maken

▢ Omschrijving van de interculturele aspecten

Interculturele aspecten bij dit programma waren er op het gebied van taal, communicatieoverdracht en gedragsvormen. In het programma van het Belasting & Douane Museum werd aan de taalachterstand van de cursisten tegemoet gekomen door ook met theater te werken. Daarnaast liet het museum cursisten tijdens spelmomenten op een praktische manier kennismaken van westerse omgangsvormen. Mannelijke en vrouwelijke cursisten moesten tijdens de les hun eigen mening geven door het maken van keuzes. Bijvoorbeeld: waaraan zouden zij belastinggeld besteden? Ten slotte werd hen gevraagd de les te evalueren.

▢ Effect

Evaluatie: Ja

Individuele evaluatie: Ja

Aanpasbaarheid: Op dit moment wordt het lesmateriaal toegepast op de nieuwe doelgroep.

Lange termijn verbanden tussen groepen of organisaties: Het programma 'Thuis in Rotterdam' is afhankelijk van financiering van de gemeente. In de huidige politieke situatie is het moeilijk om subsidies te krijgen. Samenwerkingsverbanden op lange termijn zijn afhankelijk van de financiering en die kan op dit moment niet gegarandeerd worden.

▢ Praktische en paradoxale valkuilen ('lessons learnt')

De problemen tot nu toe waren vooral van praktische en niet van inhoudelijke aard. Uit de evaluatie van het Belasting & Douane Museum Rotterdam (rapportage januari 2004) blijkt dat de communicatie tussen het museum en de ROC Zadkine beter kon. Zo kwam het meerdere keren voor dat er op het laatste moment groepen uitvielen zonder dat daarover gebeld was.

Ook wat betreft de taakverdeling bleek de pilot een nuttig leerproces. Zo bleken de NT2 docenten het te druk te hebben om de museumlessen te geven,

en is uiteindelijk besloten deze door de educators en rondleiders te laten geven.

Wel is de uitval van groepen sterk verminderd in het laatste half jaar. Na analyse van de uitval besloot men om naar andere groepen inburgeringcursisten te zoeken. Groepen die klassikaal het museum bezochten en dus niet individueel uitgenodigd waren leverden nooit problemen op. Een belangrijke les is de volgende: bij interculturele programma's is het goed om problemen niet als moeilijk of onoplosbaar te zien. De ontwikkelaars van projecten moeten een flexibele instelling hebben, met de mogelijkheid om op ieder niveau programma's te evalueren en zonodig aan te passen. Aangezien deze groepen relatief nieuw zijn en niet te vergelijken met andere doelgroepen, is het niet vreemd dat er ook problemen van andere aard ontstaan.